

tură hotărâtoare, de la slăvonie la românie, iar cancelaria domnească constituie un moment de confruntare decisivă între limba română și slava formula-rului diplomatic. De aceea, în cazul de față, criteriul calendaristic frînge în mod arbitrar evoluția firească a ideilor, legate de un răsunător eveniment istoric, — domnia lui Matei Basarab.

3. Personal, nu văd utilitatea publicării unui număr mai mare sau mai mic de fotocopii la sfîrșitul volumelor. Sporește numărul de pagini. De asemena, nici „documentele românești în transcriere chirilică” nu prezintă o importanță deosebită. Ar fi suficient să se reproducă în context pentru fiecare domnie un act în fotocopie.

4. Ideal ar fi ca o astfel de colecție să aibă un caracter definitiv, din toate punctele de vedere, însă, în condițiile în care s-au constituit fondurile noastre de arhivă, acest lucru e aproape imposibil. Pe lângă Arhivele Statului și Biblioteca Academiei, care dețin cea mai mare parte din aceste documente, o serie de alte instituții (muzee, biblioteci, institute ș.a.) și-au făcut un punct de onoare din achiziționarea unor atari materiale. Nu e locul să dezbatem aci importanța și actualitatea organizării unui centru arhivistic, utilat după toate exigențele tehnicii moderne, care să restaureze și să conserve în condiții optime acest tezaur documentar, unic în tot sud-estul Europei. Din cauza acestei dispersări a materialului, depistarea se soldează deficitar și oricîtă bunăvoință am avea să constituim o evidență exhaustivă, omisiunile sînt inerente și surprinzătoare.

Iată, de pildă, cîteva acte de cancelarie din primele decenii ale sec. al XVII-lea, care au fost omise, deși se găsesc toate în fondurile de la Arhivele Statului, achiziții mai vechi:

1. Actul din 1602 ... 16 zile, Arh. St. Buc., A.N. Pachet. XXX/3.
2. Actul din 1605 iulie 23, Ibidem, Pachet, XXX/5.
3. Actul din 1614 iunie 22, Ibidem, MMCMLVII/5.
4. Actul din 1615 iulie 13. Arh. St.Buc., Colecția doc. muntene. Pachet XLV/1.
5. Actul din 1625 aug. 20. Ibidem. Pachet. XLV/2.
6. Actul din 1625 oct. 24. Ibidem. Pachet. XLV/4.
7. Originalul actului din 1627 aprilie 2, a cărui traducere românească a fost inclusă în vol. XXII, DRH, Nr. 50, — cu data corectată după divan (1628. IV.2) — se află la Arhivele Statului, sub cota Col. doc. muntenesti, I/3. Traducerea inițială, făcută de „popa Radu protopopu” în 1781 și publicată de Nicolaescu-Plopșor în „Arhivele Olteniei” (1923, 6, p. 126—130), — ca și transpunerea românească a lui Zamfir Arbure, din 26.III.1898, sînt defectuoase¹. Mai sînt și altele, tot din această perioadă. Se impune, deci, în această privință, o mai strînsă colaborare între Institutul de Istorie și Arhivele Statului.
5. În sfîrșit, nu poate scăpa nimănui importanța acestei colecții de izvoare pentru știința istorică românească. Folosind metode și procedee de lucru riguroase din punct de vedere științific, colectivul însărcinat cu publicarea acestor documente a izbutit să pună în circulație încă două volume de izvoare istorice la un nivel rîvnit de cea mai exigentă tehnică editorială. În momentul

¹. În leg. cu acest act vezi, M. Soveja și Tr. Ionescu-Nișcov, *Originalul actului de cancelarie din 1628 aprilie 2*, în „Rev. arhivelor”, vol. XXXIII (1971), 1, p. 107—112.